

Samenvatting

Van ziekte naar gezondheidsbevordering

De afgelopen jaren is er landelijk, provinciaal en lokaal al veel in gang gezet op het gebied van gezondheid, preventie en een sterke sociale basis. De urgentie is groot, omdat gezondheid ons kapitaal is als mens en samenleving en het huidige zorgstelsel onder druk staat. De inzet op het voorkomen van gezondheidsproblemen is belangrijk om op termijn de houdbaarheid van zorg te kunnen waarborgen. Het bevorderen van een gezond leven vraagt om een domeinoverstijgende, integrale en langjarige aanpak wat terugkomt in landelijk beleid en ontwikkelingen.

Gezond en Actief Leven Akkoord

Onlangs is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) afgesloten. Het GALA richt zich expliciet op de “beweging naar de voorkant” (van ziekte naar gezondheidsbevordering). En gaat uit van wat er al is aan beleid en (uitvoerings)programma’s, sluit daarbij aan, zet in op verbindingen en samenwerking. Dat komt inhoudelijk overeen met het beleid bewegen en leefstijl 2019-2023 en met de herijking van dit beleid voor de periode 2024-2027.

Ambitie beleid bewegen en leefstijl 2024-2027

De ambitie waar we aan blijven werken is als volgt:

Midden-Drenthe is een gemeente waar we zorg voor elkaar hebben, zodat inwoners een eerlijke kans en een goede start hebben voor een gezond en gelukkig leven!

- Iedereen kan een leven lang actief zijn en meedoen.
- We zetten in op het verkleinen van gezondheidsachterstanden.
- We nemen de tijd want duurzame (gedrags)verandering kost tijd.
- We zetten in op de kracht van een gezonde leefstijl en beweging.

Gezondheid van de inwoners in Midden-Drenthe

Uit de beschikbare data blijkt dat er landelijk, provinciaal en lokaal een ongunstige trend te zien is als het gaat om de gezondheid van de inwoners. Voor Midden-Drenthe valt het volgende op:

- De percentages met betrekking tot overgewicht en obesitas zijn aanzienlijk en de landelijke verwachting is een verdere stijging (volwassenen 57% en ouderen 63%).
- Alcoholgebruik en roken onder alle leeftijden blijft aandacht vragen.
- Er zijn minder inwoners die een goede tot zeer goede gezondheid ervaren (volwassenen afname van 85% naar 75% en ouderen afname van 67% naar 63%).
- Verslechtering van de mentale gezondheid dat onder andere tot uiting komt in het aantal inwoners met gevoelens van eenzaamheid dat de afgelopen twee jaar is gestegen onder volwassenen (stijging van 36% naar 45% onder volwassenen tot 65 jaar).
- Verslechtering van de mentale gezondheid van de jeugd vooral sinds de coronaperiode (goed tot zeer ervaren gezondheid neemt af van 86% naar 83%).

Uitgangspunten beleid

We gaan uit van de beweging naar gezondheid en preventie, van positieve gezondheid en een integraal en samenhangende aanpak van gezondheidsproblemen. En we hanteren het principe van “health in all policies” wat betekent dat het thema gezondheid wordt meegewogen in alle beleidsterreinen.

Te bereiken effecten en doelstellingen

Zoals beschreven nemen we de tijd om onze ambitie te bereiken. De tijd die gedragsverandering vraagt, is langer dan de duur van het onderliggende beleid. Om zicht te houden op de resultaten en bereik van het uitgevoerde beleid willen we de volgende maatschappelijke effecten op de langere termijn bereiken:

Effect ten aanzien van de beleving van inwoners

1. Inwoners ervaren een goede gezondheid

Overige effecten

2. Iedereen hoort erbij en kan ook meedoen
3. Inwoners hebben een fysiek veilige en gezonde leefomgeving
4. Het aantal inwoners met overgewicht en obesitas neemt af
5. Overall is toegang tot gezond eten en drinken
6. In Midden-Drenthe kun je een leven lang bewegen
7. Iedere inwoner kan sporten en bewegen
8. De omgeving van kinderen is beweegvriendelijk
9. De omgeving van kinderen en jongeren is vrij van middelen (alcohol, tabak en drugs)

Het team Gezond in Midden-Drenthe (GIMD) maakt een belangrijk deel uit van de uitvoering van het beleid vanaf de start van het beleid in 2019. Het team werkt, gezamenlijk met een groot netwerk van professionals, organisaties, verenigingen en inwoners, aan een aantal doelstellingen die bijdragen aan de ambitie en maatschappelijke effecten die we willen bereiken.

1. We informeren, adviseren en geven voorlichting aan inwoners over een gezonde leefstijl
2. We stimuleren de ontwikkeling van gezondheidsvaardigheden van inwoners
3. We stimuleren sporten en bewegen en ontmoeten
4. We ondersteunen sportverenigingen om de basis op orde te hebben en toekomstgericht te handelen
5. We stimuleren dat kinderen van jongs af aan motorisch vaardig zijn
6. We ontmoedigen het gebruik van middelen

Monitoring, verantwoording en indicatoren

We meten de langjarige effecten op basis van een set van indicatoren die zijn opgenomen in de gezondheidsmonitoren van de GGD Drenthe. De indicatoren die we gebruiken zijn afkomstig uit het beleid bewegen en leefstijl 2019-2023 die zijn aangevuld op basis van de ervaringen van de afgelopen beleidsperiode.

Het team Gezond in Midden-Drenthe (GIMD) werkt met een jaarlijks uitvoeringsplan en legt elk jaar in september verantwoording aan het college af aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens en de gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

Werkwijze team GIMD

Het team GIMD werkt vraag- en opgave gericht. Dit betekent dat het team blijft aansluiten bij waar in de Midden-Drentse samenleving behoefte aan is, bij plannen en initiatieven die er al zijn en er wordt verbinding en samenwerking gezocht. Het gesprek dat wordt gevoerd kan van onderop ontstaan, maar wordt mede ingegeven door de opgaven waar we als gemeente voor staan. Opgaven op het gebied van middelengebruik, mentale gezondheid, bewegen, gezond

gewicht en een gezonde leefomgeving. De thema's gezond gewicht en bewegen krijgen extra aandacht op basis van data en landelijk beleid en ontwikkelingen zoals het GALA.

Dit vraagt om een goed onderhouden netwerk en inzet op uitbreiding daarvan met in elk geval het zorg- en sociaal domein zodat men elkaar kent en weet te vinden. Verder is een brede benadering nodig omdat inwoners met gezondheidsachterstanden vaak ook achterstanden op andere leefgebieden hebben. Het team GIMD zoekt actief het contact en is vooral aanjager. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de ondersteuning van team GIMD niet of minimaal meer nodig is en dat initiatieven en projecten zelfstandig draaien en geborgd worden.

Sport- en gezondheidsakkoord en zijn ambassadeurs

Het sport- en gezondheidsakkoord is nauw verweven met de uitvoering van het team. De kleine 100 ambassadeurs dragen bij aan een vitaal en verenigde gemeenschap en dragen het belang hiervan uit in Midden-Drenthe. De ambassadeurs en de rol die ze vervullen zijn van grote maatschappelijke waarde. Daar willen we gebruik van blijven maken de komende beleidsperiode. Het team is altijd op zoek naar nieuwe ambassadeurs en iedereen is daarbij welkom.

Richtlijnen uitvoering

Het team gaat in de nieuwe beleidsperiode meer inzetten op een wijkgerichte aanpak met extra aandacht voor inzet in de dorpen waar inwoners met de meeste gezondheidsachterstanden wonen. We beginnen jong, omdat de eerste 1000 dagen van een kind cruciaal zijn voor een goede start. In Midden-Drenthe zijn we bijvoorbeeld aangesloten bij het actieprogramma "Kansrijke Start". Maar we zetten, samen met SportDrenthe, Kits Primair en CKC Drenthe, ook geschoolde vakleerkrachten in op de basisscholen in Midden-Drenthe. Verder moedigen we de omgeving aan om het goede voorbeeld te geven en doen we dat zelf ook als gemeente. We zetten in op een gezonde leefomgeving die uitnodigt om te bewegen en gezonde keuzes te maken en we betrekken onze inwoners om af te stemmen waar behoefte aan is. Een gezonde leefomgeving komt in elk geval terug in de omgevingsvisie Midden-Drenthe en de uitvoering daarvan.

Verder heeft een op de drie Nederlanders beperkte gezondheidsvaardigheden. Vaak zijn dit ook de mensen met de gezondheidsachterstanden. Daarom is begrijpelijke informatie en het geven van voorlichting belangrijk om kennis van een gezonde leefstijl te vergroten. Door bij te dragen aan bewustwording, stimuleren we het maken van bewustere (leefstijl) keuzes. En omdat het veranderen van gewoontes veel tijd vraagt, nemen we die tijd en is veel herhaling van de gezonde keuzes nodig. Dat doen we door met regelmaat leefstijl onder de aandacht te brengen en aan te sluiten bij landelijke en provinciale campagnes die de gezondheidsbevordering van inwoners stimuleren.

Sporten en bewegen

Sportverenigingen zorgen voor verbinding in de dorpen en willen toekomstbestendig zijn. We ondersteunen de verenigingen bij het op orde krijgen van de basis door bijvoorbeeld financiering en door mee te denken over vraagstukken die spelen zoals het vinden van vrijwilligers. Verder stimuleren en ondersteunen we dat sociaal veilige sport vanzelfsprekend is.

Niet voor alle inwoners is een sportvereniging of sportaanbieder passend om in beweging te komen. We stimuleren daarom ook andere projecten die bijdragen aan het in beweging krijgen en houden van mensen. Dat kan bijvoorbeeld door middel van een bijdrage of door ondersteuning vanuit het team GIMD.

Publieke gezondheidszorg

De GGD Drenthe voert een aantal wettelijke taken uit voor de Drentse gemeenten. De afspraken zijn vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. De GGD werkt aan de gezondheid van de Drenten en is een belangrijke kennispartner en adviseur als het gaat over het versterken en bevorderen van de publieke gezondheidszorg.

Hartveiligheid

In 2019 hebben de Drentse gemeenten gezamenlijk de ambitie uitgesproken toe te werken naar een dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners en te komen tot een Hartveilig Drenthe. Op uitvoerend niveau zijn daarover afspraken gemaakt tot en met 2027. Lokaal wordt daarnaast door het Dorpenoverleg uitvoering gegeven aan het project Klapkassies sinds 2015. Onder het project vallen de AED's die zijn aangemeld bij HartslagNu vanuit de dorpen die vallen onder het Dorpenoverleg. In de nieuwe beleidsperiode worden de afspraken rondom dit project herijkt en aangepast als dat nodig en wenselijk is.

Financiële ondersteuning

Er zijn diverse mogelijkheden voor financiële ondersteuning van individuele inwoners en verenigingen en organisaties die bijdragen aan de ambitie van het onderliggende beleid. Deze mogelijkheden zijn er vanuit het armoedebeleid zoals bijvoorbeeld de uitkering voor activiteiten en vanuit het Kindpakket "Bartje leert zwemmen" en gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Verder is er subsidie mogelijk vanuit het activiteitenbudget bewegen en leefstijl en zijn er een aantal specifieke sportstimuleringsubsidies.

Financiering beleid

De middelen voor de uitvoering van het beleid komen voor een groot deel uit een brede SPUK regeling (vanuit GALA, Sportakkoord II en Brede Regeling Combinatiefuncties). Samen met overgebleven incidentele middelen uit voorgaande jaren, is het mogelijk de uitvoering van het beleid te dekken tot en met 2027.